

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0226U000485

Державний реєстраційний номер: 0124U001409

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-01-2026

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Розроблення параметрів ефективних методів добору ліній соняшнику з високим рівнем стійкості до бурі гнилі (*Rhizopus (nigricans* Enrend) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp

Початок етапу: 01.2024

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, с. Сонячне, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69093, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380612239950

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00024360

Місцезнаходження: вул. Михайла Омеляновича-Павленка, буд. 9, м. Київ, 01010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442801085, 380442802525, 380445219277

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.2 - прикладні дослідження і розробки

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6591060

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 619.500
--

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Розроблення параметрів ефективних методів добору ліній соняшнику з високим рівнем стійкості до бурої гнилі (*Rhizopus (nigricans* Enrend) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp

Назва роботи англійською:

Development of parameters of effective methods of selection of sunflower lines with a high level of resistance to brown rot (*Rhizopus (nigricans* Enrend)) and embellisia (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp

Реферат українською:

Результати досліджень: проаналізовано селекційний матеріал соняшнику в кількості 793 зразків на початкових стадіях селекційного процесу та сформовано робочу колекцію в кількості 75 зразків, яка мала відносно високий рівень стійкості (7 – 9 балів) до бурої гнилі та ембелізії; створено методом інцухту, колекцію генотипів соняшнику за ознакою стійкості до бурої гнилі та ембелізії в кількості 43 зразків (рівень стійкості дорівнювався 7 – 9 балів) та оцінено її за іншими цінними господарськими ознаками; створено науково-практичні рекомендації щодо методики створення ефективних методів добору ліній соняшнику з високим рівнем стійкості до бурої гнилі (*Rhizopus (nigricans* Enrend) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp.; зібрано інфекційний матеріал, який паразитує на соняшнику, в різних регіонах України та поповнено популяцію основних збудників патогенів інфекційного фону новим інфекційним початком; проведено перевірку новостворених та комерційних гібридів та їх батьківських компонентів на модернізованому інфекційному стаціонарі.

Реферат англійською:

Research results: – during 2024-2025, sunflower breeding material in the amount of 793 samples was analyzed at the initial stages of the breeding process and a working collection of 75 samples was formed, which had a relatively high level of resistance (7-9 points) to brown rot and embelisis. – a collection of sunflower genotypes for resistance to brown rot and embelisis in the amount of 43 samples was created by the intsukht method (the level of resistance was 7-9 points) and it was evaluated for other valuable economic characteristics. – scientific and practical recommendations were created on the methodology for creating effective methods for selecting sunflower lines with a high level of resistance to brown rot (*Rhizopus (nigricans* Enrend) and embellisia (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp.. – infectious material parasitizing sunflower was collected in different regions of Ukraine and the population of the main pathogens of the infectious background was replenished with a new infectious agent. – newly created and commercial hybrids and their parental components were tested at the modernized infectious hospital.

Індекс УДК: 633.81/.85, 633.81/.85, 633.81/.85, 633.854.78:631.527

Коди тематичних рубрик: 68.35.37

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Кутіщева Наталія Миколаївна

Науковий ступінь: К. С.-Г. Н.

Вчене звання:

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Науково-практичні рекомендації щодо методики створення ефективних методів добору ліній соняшнику з високим рівнем стійкості до бурої гнилі (*Rhizopus (nigricans) Enrend*) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp).

Назва НТП англійською: Scientific and practical recommendations on the methodology for creating effective methods for selecting sunflower lines with a high level of resistance to brown rot (*Rhizopus (nigricans) Enrend*) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidolp..

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методи, теорії, гіпотези, Методичні документи, Аналітичні матеріали

Галузь застосування: Рослинництво

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Вперше, оцінюючи, в останні роки, фітосанітарний стан селекційних та товарних посівів соняшника, при сучасних змінах агрокліматичних показників, виявили загрозливу шкодочинність таких захворювань як буро або суха гниль (*Rhizopus (nigricans) Enrend.*) та ембелізія (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidor.). Ці хвороби значно знижують якісні та кількісні показники товарних обсягів соняшнику, які позначаються на рентабельності вирощування стратегічної для України, культури. Шляхом поєднання досліджень імунологів та селекціонерів вирішується проблема створення сучасних гібридів соняшнику з оптимальним рівнем генетичного захисту від цих шкідливих об'єктів. Селекція за ознакою стійкості до бурої гнилі та ембелізії неможлива без вивчення та включення в селекційний процес механізму успадкування ознак стійкості при різних типах гібридизації. Для створення принципово нового вихідного високопродуктивного селекційного матеріалу за ознакою стійкості до бурої гнилі та ембелізії і включення його в селекційний процес встановлено параметри ефективних методів добору ліній соняшнику з високим рівнем стійкості до бурої гнилі (*Rhizopus (nigricans) Enrend*) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidopl.), сформувано та теоретично обґрунтовано фітопатологічну (селекційну) цінність нового вихідного матеріалу соняшнику з генетичних та селекційних колекцій ІОК НААН, сформувано колекцію лінійного матеріалу соняшника за ознакою стійкості до бурої гнилі та ембелізії, також паралельно враховуючи комплексну стійкість до основних патогенів, які мають негативний вплив на вегетуючу рослину соняшника (несправжня борошниста роса, біла, вугільна гнилі, фомоз, вовчок, альтернаріоз, септоріоз

Соціально-економічна спрямованість НТП: Створення принципово нової продукції (матеріалів, технологій тощо) для забезпечення експортного потенціалу та заміщенню імпорту, Збільшення обсягів виробництва

Вплив НТП на довкілля: екологічно безпечні інновації

Впровадження НТП: Не впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2026

Закінчення етапу: 12.2030

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

Шугурова Н.О., Кутіщева Н.М., Краснокутська Ю.В., Шудря Л.І. Сучасні аспекти створення лінійного матеріалу соняшнику за ознакою стійкості до гербіцидів групи імідозалінонів. Міжнародної наукової інтернет-конференції «Олійні культури: інновації та перспективи» (27 березня 2024 р.). Запоріжжя. ІОК НААН, 2024. – С.62-63.

2. Кутіщева Н.М., Шугурова Н.О., Ранцев Д.В., Косован О.П. Селекція соняшника на стійкість до *Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidop в південному регіоні Європи. Міжнародної наукової інтернет-конференції «Олійні культури: інновації та перспективи» (27 березня 2024 р.). Запоріжжя. ІОК НААН, 2024. – С.41-42.

Шугурова Н.О., Кутіщева Н.М., Краснокутська Ю.В., Шудря Л.І., Одинець С.І., Серeda В.О. /Встановлення фенотипової ідентифікації селекційних зразків соняшника в умовах штучного стаціонарного інфекційного фону // Науково-технічний бюл. ІОК НААН. – 2025. – вип. 39. – С.

1. Makliak K., Kutishcheva N., Shuhurova N. Effectiveness of a stationary field infectious background for assessing sunflower resistance to *Alternaria* leaf blight in the northern steppe of Ukraine / Proc. of 9th European Sunflower Biotechnology Conference – SUNBIO 2025 (19-21 November 2025). Antalya, Turkey, 2025. P. 12.
https://biolic.congress.gen.tr/files/kongre/199/editor/sunbio_2025_bookd.pdf

2. Кутіщева Н.М., Шугурова Н.О., Шудря Л.І., Одинець С.І., Серeda В.О., Краснокутська Ю.В. Теоретично обґрунтований принцип добору батьківських форм для створення екологічно чистих гібридів соняшника з високим продукційним потенціалом. (методичні рекомендації), Запоріжжя 2025, с.48.

Шугурова Н.О., Кутіщева Н.М., Краснокутська Ю.В., Шудря Л.І., Одинець С.І., Серeda В.О., Науково-практичні рекомендації щодо створення ефективних методів добору ліній соняшнику з високим рівнем стійкості до бурі гнилі (*Rhizopus (nigricans* Enrend) та ембелізії (*Embellisia helianthi* (Hansf.) Pidop), Запоріжжя ,2025р, с. 34.

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Балабай Петро Федорович

Перелік осіб-виконавців

Краснокутська Юлія Вікторівна

Кутіщева Наталія Миколаївна

(к. с.-г. н., 06.01.05)

Шугурова Наталія Олексіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ведмедева Катерина Владиславівна

Телефон

0667932644

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна